

Väljavõte
Eesti Teaduste Akadeemia juhatuse istungi
protokollist nr 5
19. mail 2014. a

§ 15. D. Kaljo komisjoni „Eesti Loodusvarade ja nende ressursside ratsionaalne ja majanduslikult efektiivne kasutamine ja alalhoidlik säilitamine“ töö tulemuste arutelu.

Komisjon – esimees Dimitri Kaljo, liikmed Kalle Kirsimäe, Ülo Niinemets, Anto Raukas, Enno Reinsalu, Urmas Tartes ja Martin Zobel – esitas juhatusale D. Kaljo koostatud seletuskirja (lisa 1 – 12 lk), U. Tartese eriarvamuse (lisa 2 – 5 lk), R. Perensi ja E. Reinsalu koostatud ekspertarvamuse „Nabala lubjakivimaardla kasutuselevõtmise võimalikkusest kavandatava looduskaitseala naabruses“ (lisa 3 – 12 lk), millele hiljem lisandus Ü. Niinemetsa vormistatud eriarvamus (lisa 4 – 2 lk). Juhatusale oli kättesaadav ka T. Alli kirjalikult esitatud kommentaar U. Tartese eriarvamuse, Nabala maardla ja Looduskaitseala teemadel (lisa 5 – 5 lk).

Olles ära kuulanud komisjoni esimehe D. Kaljo ülevaate komisjoni tööst ja komisjoni liikmete K. Kirsimäe, A. Raukase, E. Reinsalu ja U. Tartese lühisõnavõttude ning juhatuse liikmete (R. Villems, I. Koppel, A.-E. Kaasik, E. Ergma, U. Varblane, P. Saari, L. Mõtus, E. Tõugu, J. Engelbrecht) arvamused, Eesti Teaduste Akadeemia juhatus **konstateerib**:

1. Seoses Eesti Vabariigi majanduse arenguga, sh teede ehitamise ja Rail Baltic projektiga, on vajadus ehituslubjakivi kasutamiseks lähitulevikus väga oluliselt kasvamas. Selle vajaduse katteks on taotletud Nabala maardlas kaevandamisluuba neljal mäeeraldisel. Taotluste menetlemine on Keskkonnaministeeriumi poolt peatatud ja selle vaidlustamist ei võtnud Riigikohus arutamisele.
2. Keskkonnaministri 2013. a. detsembris algatatud Nabala LKA loomine territooriumil, mis hõlmab kõik neli taotletavat mäeeraldist ja ka ühe suhteliselt soodsa (läbib väheasustatud alasid, ega riiva oluliselt mäeeraldisi) Rail Baltic trassi variandi, ähvardab tühistada kõik eelnevalt nimetatud tegevuste tulemused ning degradeerida üleriigilise ehituslubjakivi maardla aktiivse tarbevaru (ca 52 miljonit kuupmeetrit) passiivseks.
3. See algatus tugineb K. Sepa koostatud tööle „Ekspertiis Nabala looduskaitseala moodustamise põhjendatusele ja kavandatavate piirangute otstarbekusele”, kus pole hinnatud Nabala maardla lubjakivivarude väärtust ja ratsionaalse kasutamise võimalusi, millega eksib EV põhiseaduse §5 ja 32 ning EV maapõueseaduse §62 tähenduses. Ekspertiis ei ole piisavalt kaalutlev ka eluslooduse objektide ja karstinähtuste tegeliku kaitsevajaduse hindamisel. Kahetsustväärivalt puudub ekspertiisis olulise kaaluga obligatoorne osa: tehtavate otsuste (valikute) sotsiaalne ja majanduslik hinnang.
4. Ulatusliku looduskaitseala moodustamise ideed toetab MTÜ Tuhala Looduskeskuse algatatud aktiivne kaevandamisvastane kampaania. Samas märgime, et teaduspõhine hüdrogeoloogiline ekspertiis välistab Nabala maardla lubjakivi kaevandamise ohu nn Tuhala nõiakaevule.
5. Eesti Geoloogiakeskuse (EGK) hüdrogeoloogi Rein Perensi ja TTÜ mäeinseneri Enno Reinsalu ekspertarvamuses „Nabala lubjakivimaardla kasutuselevõtmise võimalikkusest kavandatava looduskaitseala naabruses“ esitatud Nabala LKA piiride muutmise ettepanekut tuleb tunnustada kui võimalust vajaliku kompromissi saavutamiseks (riigi) maavarade majandusliku kasutamise ja looduskaitse vahel.

Eesti Teaduste Akadeemia juhatus **otsustab**:

1. Soovitada Vabariigi Valitsusel peatada Nabala LKA loomine hetkel taotletud piirides, seades eesmärgiks kompromissi saavutamine maardla kasutamise ja realselt kaitset vajavate loodusobjektide vahel, mis on meie meelest igati võimalik pidades näiteks silmas soovitud, mis sisaldus K. Sepa poolses hinnangus „Ekspertiis Nabala looduskaitseala moodustamise põhjendatusele ja kavandatavate piirangute otstarbekusele“, mille kohaselt kaitstav piirkond võiks olla märgatavalt väiksem, kui praegu arutluse all olev. Vajadusel viia läbi täiendav teadus- ja teadmis põhine ekspertiis, mille korraldamise võib teha ülesandeks Eesti Teaduste Akadeemiale.
2. Rõhutada, et maavarade kasutamisega seotud arendustööde suunamisel ja konfliktide lahendamisel tuleb taotleda tasakaalustatud kompromissi maardlate kasutamise sotsiaal-majanduslike aspektide ja reaalselt kaitset vajavate loodusobjektide vahel.
3. Edastada juhatuse otsus Riigikogule, Vabariigi Valitsusele ja Eesti Teaduste Akadeemia akadeemikutele.

Analüüsinud tekkinud olukorda kui pretsedenti ning lähtudes riigi pikaajalistest huvidest, peab Teaduste Akadeemia juhatus otstarbekaks, et Vabariigi valitsus kaaluks vajadust reorganiseerida praegu ebamäärase funktsiooniga ja pädevusega Eesti Geoloogia Keskus riigiasutuseks ja kohustada teda tegelema tavapärase geoloogiateenistuse töö kõrval ka strateegiliste maavarade kasutamise arengukava(de)ga ja nende võimaliku kasutamise kooskõlastamisega lähtudes looduskaitse ja majanduse arengu tasakaalustatud ning pikaajalistest huvidest.

Eesti Teaduste Akadeemia
president

Richard Villems

Eesti Teaduste Akadeemia
peasekretär

Leo Mõtus

Väljavõtte õige:

/T.Rahkama/
Eesti TA kolleegiumisekretär

